

A photograph of two children painting large red letters on a light-colored wall. The letters are 'MEDEAS' and 'BARN'. The child on the left is wearing a yellow shirt and is painting the letter 'M'. The child on the right is wearing a light-colored shirt and is painting the letter 'S'. The wall is made of a light-colored material, possibly concrete or stone. The children are standing on a paved surface. The overall tone of the image is blue and purple, with a red overlay on the letters and the children's clothing.

OM MATERIALET

Det här materialet kan du se som en inspirationskälla till ett fördjupande efterarbete i klassrummet. Du som lärare känner eleverna bäst och kan förhålla dig fritt till materialets innehåll och övningar samt anpassa dem efter elevernas intressen och behov. Utöver praktisk information består materialet av en kort uppvärmningsövning, en metod för eftersamtal samt tematiska övningar och diskussionsfrågor knutna till föreställningen Medeas barn. Materialet kommer även att fyllas på med fler övningarna i samband med att föreställningen haft premiär i september och tagit sin fullständiga form. Övningarna kan göras individuellt, i större eller mindre grupper och knyts till ett flertal skolämnen.

Alla förstår och upplever teater på sitt sätt. Vi har alla individuella erfarenheter med oss som färgar av sig på vår upplevelse av en föreställning, och det finns inga reflektioner som är rätt eller fel – alla har vi rätt till vår egen tolkning! Teaterupplevelsen är dock inte enbart subjektiv utan även kollektiv. Ni som publik är publik tillsammans, och dessutom är både ni och föreställningen en del av vårt gemensamma samhälle. Ett efterarbete i klassrummet kan bidra till ett utbyte av perspektiv och en fördjupad förståelse av både den individuella och den kollektiva upplevelsen. Arbetet kan väcka nya frågor och funderingar hos både elever och lärare, och förhoppningsvis kan det här materialet ge stöd och inspiration i detta.

Mycket nöje!

OM FÖRESTÄLLNINGEN

Syskonen Lilljason och Lillmedea lever i en lycklig familj tillsammans med mamman Medea och pappan Jason, men plötsligt en dag ska föräldrarna skiljas. Jason ska flytta ihop med sin nya tjej och Medea sjunker allt djupare in i sorg och förtvivlan. Föräldrarna bråkar, skriker och gråter. De glömmer bort sina barn: ser inte deras känslor, svarar inte på deras frågor. Bara Amman ger stöd i barnens försök att förstå vad det är som händer runt dem. Barnen får klara sig genom krisen på egen hand – och det gör de.

Genom lek, fantasi och motstånd står Lillmedea och Lilljason upp emot en vuxencentrerad värld och kräver dess respekt för

barnets perspektiv.

Medeas barn bygger på den grekiska myten om trollkvinnan Medea och Euripides antika drama Medea (från 431 f.v.t). Medeas barn hade urpremiär 1975 på Unga Klara i Stockholm och sägs ha ändrat svensk barnteater i grunden. Bakom föreställningen stod Per Lysander och Suzanne Osten, som kämpade hela yrkeslivet med att lyfta barns rätt till konst, även den konst som tar livets svåra frågor på allvar.

50 år senare tar pjäsen nu plats på scenen i Kulturhuset Stadsteatern Skärholmen. Med nykomponerad livemusik och i Mellika Melouani Melanis regi får

publiken ta del av Lillmedea och Lilljasons berättelse om mod och mörker, svek och överlevnad – genom både humor och allvar ges vi möjlighet att spegla oss i dramats existentiella frågor.

BRA ATT VETA

Syskonen Lillmedea och Lilljason använder fantasin och rollekar såsom "skiljasleken", "självmondsleken" och "rymningsleken" som ett sätt att förstå och hantera det de går igenom. Det är lekar om liv och död, och trots att det är just lekar – och dessutom lekar i en teaterföreställning (!) – har dessa lekar lett till debatt bland den vuxna publiken genom åren. Vuxna har blivit oroliga och vissa har hävdats att Medeas barn rentav var skadlig för barn. Detta har dock aldrig varit fallet. Tvärtom behöver både barn och vuxna beröra det som är jobbigt. "Att gå in i det jobbiga kan vara läkande", säger barnpsykolog Anna Norlin, "men det kan vuxna ha svårt att förstå, de vill gärna bara sopa det under mattan". Anna Norlin är kopplad till föreställningsarbetet med Medeas barn i Skärholmen. Hon har jobbat med traumabehandling av barn i flera år och poängterar att föreställningen och syskonens lekar påminner om hur dessa behandlingar kan se ut: "Man går in i det smärtsamma, men bara en lagom stund. Sen går man ur det, och sen in igen. Det handlar om att återbesöka det som hänt på ett lekfullt sätt och vila emellan".

En längre intervju med Anna kommer att publiceras i samband med släppet av det fullständiga pedagogiska materialet i slutet av september.

En del av materialets övningar och frågor berör tematiken kring olika uppfattningar om barnkultur, skydd av barn och barns erfarenheter av kända situationer.

INFÖR ERT BESÖK

Vi på Kulturhuset Stadsteatern Skärholmen önskar er alla en så bra teaterupplevelse som möjligt. Därför kommer här lite information som kan vara bra att ha med sig inför besöket hos oss.

Berätta gärna för eleverna i god tid att ni ska hit och se föreställningen *Medeas barn*. Förklara till exempel hur ni kommer ta er hit och hur länge ni ska vara här. Berätta också lite om föreställningen ni ska se! På så sätt är ni alla bättre förberedda på vad som ska hända. Låt gärna teaterupplevelsen stå för sig själv utan krav på läxor eller skoluppgifter. Ett eventuellt skolarbete kopplat till föreställningen kan med fördel presenteras efter att eleverna har sett föreställningen.

När ni kommer till Kulturhuset vill vi gärna att en lärare kommer in i foajén först, då kan publikvärdarna ta emot er på bästa sätt. Kom gärna i god tid så ni hinner hänga av er och kanske gå på toaletten i lugn och ro. Publikvärdarna kommer ringa i en klocka när det är dags att samlas. Om ni vill äta medhavd lunch i foajén meddela oss det i förväg. Oftast går det att lösa bara vi vet om det.

Hos oss är även du som lärare publik. Vi är måna om din upplevelse och vill påminna om att din nyfikenhet och lust smittar av sig på eleverna. Skådespelaren och publikvärdarna är vana vid att möta en ung publik, och hos oss får publiken gärna reagera på det som händer på scenen. Reaktionen kan och får vara olika. Några kanske måste röra lite på sig, andra kanske skrattar eller kommenterar. Det är helt okej, så länge det inte stör föreställningen. Fråga gärna publikvärdarna på plats om det är något du eller ni som klass undrar!

EFTER ERT BESÖK

UPPVÄRMNING

När ni är tillbaka i klassrummet kan det vara bra att göra en kort minnesrunda som uppvärmning innan ni sätter i gång. Det bidrar till att skapa ett tillåtande rum och är ett bra sätt att få i gång både kropp och minne.

MINNESRUNDA

Be varje elev rita eller skriva ner sitt starkaste minne från föreställningen. Det kan vara kort eller långt, en liten detalj eller en större händelse. Begränsa gärna tiden och uppmuntra eleverna att ta det första de kommer på. Gå därefter ett varv och låt varje elev dela med sig av sitt minne.

EFTERSAMTAL – Beskriva, tolka, associera

Påminn eleverna om att alla är fria att göra sina egna tolkningar. Bejaka det eleverna har tagit fasta på och använd deras nyfikenhet som inspiration i det vidare arbetet.

Ett bra sätt att påbörja ett samtal är genom att först beskriva så objektivt som möjligt vad ni har varit med om. Hur såg scenrummet ut? Vilka saker såg ni på scenen? Vilka färger hade ljuset? Hur lät sången och musiken? Hur såg skådespelarna ut, vad sa de och vad gjorde de?

Sedan kan ni börja tolka det som utspelade sig under föreställningen. Kom ihåg, det finns inga rätt eller fel! Vad handlade föreställningen om och vilka teman berördes? Vilka var de olika karaktärerna, och varför gjorde de som de gjorde? Var, i vilken sorts värld och på vilka platser, ägde berättelsen rum? Vad tror ni föreställningen vill berätta?

Slutligen kan samtalet bli mer associativt och personligt. Vilka frågor eller känslor väcker föreställningen hos dig? Får det dig att tänka på något speciellt? Fanns det delar av föreställningen du kände igen dig i – vilka och på vilket sätt? Vad kommer du minnas mest av föreställningen?

TEMATISKA ÖVNINGAR OCH DISKUSSIONSFRÅGOR

ÖVNING 1: Medeas barn bygger på Euripides klassiska tragedi med en tydlig början, mitt och slut. Föreställningen handlar om ett syskonpar som hamnar i kläm mellan två föräldrar som till följd av en skilsmässa sviker sina barn på olika sätt. Föreställningen är ett skilsmässodrama där föräldrarna inte förmår, eller rentav glömmer bort, att ta sitt föräldraansvar och uppmärksamma hur barnen mår – det är i stället föräldrarnas egna känslor; allt från förälskelse, depression och hämndlust, som står i centrum. Men Lillmedea och Lilljason hittar sätt att klara sig på, inte minst genom lek och fantasi.

RITA: SITUATIONER OCH SCENBILDER

Be eleverna rita tre bilder inspirerade av scenrummet och scenografin i Medeas barn. Uppmuntra dem att tänka tillbaka på föreställningen och individuellt välja ut tre situationer som fastnat hos dem. Välj en situation från början av pjäsen, en från mitten och en från slutet och rita så detaljrikt som möjligt. Vilken stämning var det i rummet? Vilka färger fanns? Vad och vem fanns på scenen? Vad hände? Hur skiljer sig de tre situationerna sig från varandra? Hur märks det att det handlar om olika scener i början, mitten och slutet?

Avslutningsvis kan ni hänga upp era ritningar i följd och låt gärna eleverna berätta vad de ritat och varför de valde just de situationerna och scenerna.

REFLEKTERA: VUXNAS SVEK – BARNS ÖVERLEVNADSSTRATEGIER

Gör först tankekartor, antingen i mindre grupper eller tillsammans i helklass:

Vad gör Lillmedea och Lilljason för att ta sig igenom den kris som föräldrarnas skilsmässa utlöst?

Diskutera sedan:

- På vilka olika sätt sviker föräldrarna Lilljason och Lillmedea? Kom gärna med konkreta exempel från föreställningen.
- Vilka andra sätt kan föräldrar eller andra vuxna svika barn på? Vad gör de fel, och varför är det fel?
- Vad kan man göra om vuxna sviker barn eller inte räcker till som föräldrar?
- I föreställningen fungerar barnens lekar som ett slags överlevnadsstrategier, ett sätt att försöka förstå och ta sig igenom den kris de hamnat i. Kan ni komma på andra exempel där fantasi och lek fungerar som ett sätt att ta sig igenom en tuff tid?
- Vilken roll spelar Amman för Lillmedea och Lilljasons situation? Vad hade hänt om inte hon varit där, tror ni?

ÖVNING 2: Medeas barn är en fri omarbetning av myten och den klassiska tragedin om Medea. I antikens Grekland, drygt 400 f.v.t, skrev Euripides teaterpjäsen Medea som än idag är ett av världens mest kända dramer. Långt senare, 1975, skrev Suzanne Osten och Per Lysander Medeas barn som hade urpremiär på barnteaterscenen Unga Klara i Stockholm. Pjäsen sägs ha ändrat synen på vad barnteater är och kan vara. Den har översatts till flera språk och satts upp ett flertal gånger runt om i Sverige och i världen sedan urpremiären på 70-talet, och inte sällan har föreställningen lett till debatter om barn och barnkultur.

DISKUTERA: BARNKULTUR SOM KONST, RÄTTIGHET OCH "RISK"

Diskutera i grupper eller helklass:

- Vad är egentligen barnkultur? Hur skulle ni beskriva det?
- På vilka sätt hänger barns möjlighet av att ta del av kultur som berör svårare ämnen såsom dem i Medeas barn samman med Barnkonventionen och barns rätt till exempelvis information, konst och tankefrihet?
- Tror ni att viss teater, film, litteratur eller annan kultur kan vara skadlig för barn? Hur då i så fall?
- Upplever ni att vuxna och barn är överens om vilken sorts kultur och vilka sorts berättelser som barn ska få ta del av, eller går barns och vuxnas åsikter isär? När händer det i så fall, och hur kommer det sig tror ni?
- Varför tror ni att så många vuxna genom åren, från 70-talet fram till idag, har blivit upprörda över pjäsen Medeas barn och beskrivit den som olämplig för barn? Förstår ni dessa vuxna?

Tips! Kombinera gärna övningen, och kanske hela teaterbesöket, med en läsning av Barnkonventionen. Barns rätt till kultur nämns i artikel 31. Även ett flertal andra rättigheter kan diskuteras i relation till både barnteater som konstform och själva berättelsen och barnens situation i Medeas barn.

FÖRDJUPANDE ÖVNING

UNDERSÖKA – PRESENTERA: MEDEA-MYTEN OCH ANTIKENS TEATER

Dela in klassen i mindre grupper:

Varje grupp får i uppgift att leta upp information om den grekiska myten om Medea, den antika teaterpjäsen Medea av Euripides, samt om de (teater)festivaler som bland annat Medea spelades på och hade stor betydelse för antikens Grekland. Förslagsvis ansvarar grupperna för varsitt område. Grupperna kan ta hjälp av böcker eller nätet, och du som lärare kan också förbereda övningen genom att ta fram informationsmaterial i förväg och dela ut detta till klassen.

Grupperna undersöker och bekantar sig med Medea och antikens teaterliv och förbereder sedan en kortare presentation. Exempel på frågor att utgå ifrån: Vad handlar Medeamyten om och vad vet man om dess ursprung? När skrev Euripides pjäsen Medea, och var spelades den? Hur fungerade teaterfestivalerna; vad gjorde man som deltagare och vilka regler och traditioner förhöll man sig till?

Samlas i helklass och låt grupperna presentera för varandra vad de har kommit fram till.

ÖVNING 3

Barns röster, erfarenheter och perspektiv har ofta varit frånvarande i vår historieskrivning. Precis som i Medeamyten finns barn ofta med i berättelser, men det är inte alltid att vi får ta del av historien utifrån deras perspektiv. Med den stora utvecklingen på barnkulturområdet har det emellertid blivit vanligare med barnperspektiv inom film, teater, spel och litteratur.

SAMTALA: BARNNS PERSPEKTIV

Samtala i helklass:

- Vad betyder det att en historia är berättat ur barns perspektiv? Hur kan man se det?
- Tänk tillbaka på föreställningen Medeas barn; vad gör den till en berättelse som är gestaltad ur barnens perspektiv? Ge gärna konkreta exempel!
- Upplever barn och vuxna världen på olika sätt? Hurdå i så fall?
- Är det viktigt att ta del av berättelser utifrån olika perspektiv? Varför det i så fall? Vad får vuxna och barn till exempel ut av att ta del av berättelser gestaltade ur barns synvinkel?

FUNDERA OCH HITTA PÅ: BYTA PERSPEKTIV

Dela in klassen i mindre grupper eller par. Be dem göra en lista över olika berättelser de tycker om. Det kan vara TV-serier, filmer, teater, sagor, sånger, osv.

Fundera och anteckna sedan i paren:

Från vems perspektiv och synvinkel berättas historien i de olika berättelserna?

Välj sedan ut en av berättelserna på listan:

Hur skulle man kunna berätta denna historia gestaltad ur någon annan karaktärs perspektiv? Finns det till exempel en lillasyster, en granne, en hund eller en fröken med, och hur hade historien varit om den gestaltades ur deras perspektiv?

Fundera och skriv stödord:

Hur hade ni gjort för att byta perspektiv? Inom vilken konstform hade ni gjort er nya version av berättelsen? Vad hade ni lyft fram som viktigt ur historien? Och på vilket sätt skiljer detta sig från perspektivet i originalberättelsen?

Rita också gärna bilder som visar hur er version av berättelsen skulle kunna se ut.

VI SOM ARBETAT MED FÖRESTÄLLNINGEN

MEDVERKANDE PÅ SCENEN

Lilljason: Elina Norén Sandberg

Lillmedea: Tina Pour-Davoy

Jason: Leonard Terfelt

Medea: Sandra Medina

Amman: Per Öhagen

Musiker: Lovisa Samuelsson,
Isabel Sörling

PRODUKTION

Regi: Mellika Melouani Melani

Scenografi och kostym: Helga Bumsch

Kompositör: Lovisa Samuelsson, Isabel Sörling

Koreografi: Sandra Medina

Ljus: Ida Wenger

Mask: Åsa Horáková

Dramaturg: Mia Winge

Regiassistent: Channa Lagerlöf

Belysningsmästare: Hilda Ohlsson Busk

Ljudtekniker: Teodor Sydbom Kourkoulis

Scentekniker: Simon Karlsson, Björn Eriksson

Kostymtekniker: Anette Fredriksson

Kommunikatör: Fardosa Abdalla

Pedagogiskt material: Signe Barfoed

Producent: Malin Brereton

Konstnärlig ledare: Maja Salomonsson

Verksamhetsledare: Beata Mannheimer

